

5. Субота М.В. Сприйняття музики як психологічної категорії. *Актуальні проблеми психології*. Т.7, Вип. 37, 2018, С.157-176.
6. Значення уяви в навчальній діяльності. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/28221/>

ПОНЯТТЯ «ХОРЕОГРАФІЧНА КУЛЬТУРА» В МИСТЕЦЬКОМУ ВИМІРІ

*Тодоровська Б.М., здобувач ступеня вищої освіти «магістр»
Науковий керівник: Мозгальова Н.Г., доктор пед. наук, професор
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

У Законі України «Про освіту» зазначено, що: «Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [4, с.2].

Визначена мета стала підґрунтям реформування системи освіти. А одним з дієвих кроків, що має призвести до суттєвих змін в освітній галузі, є концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [3, с.2]. У формулі Нової школи визначені ключові компетентності, формування яких має забезпечити майбутнім випускникам конкурентоздатність на ринку праці. Серед них і обізнаність та самовираження у сфері культури. Із зазначеного слідує, що розвиток культурного потенціалу особистості, формування відповідних знань та здатність виражати себе у сфері культури належать до пріоритетних

цілей освіти у контексті розвитку і виховання особистості. А визначення її значення є однією з загальноєвропейських цінностей. Відповідно завдяки формуванню культури, зокрема й хореографічної, діти долучаються до системи і моральних, і культурних цінностей європейських країн.

До цього маємо додати те, що значні зміни, що відбуваються в соціально-економічному розвитку нашої країни пов'язані з суттєвими змінами ринку праці. Для того, щоб досягти успіху ще на етапі дорослішання у вихованні молодого покоління особливий акцент має робитися на підготовці до життєдіяльності в сучасному суспільстві. А для цього необхідно мати як неабиякий потенціал здоров'я, витривалості, розвинуті волевільні якості, так і проявляти ініціативу, креативність, здатність до командної взаємодії, розкриття здібностей тощо.

Дослухаємося і до думки науковців [9, с.169] стосовно того, що: «Одним із універсальних засобів виховання завжди було і є мистецтво. Саме мистецтво володіє могутньою силою емоційного і морального впливу на особистість, зображує картину світу в єдності думок та почуттів, емоцій і розуму».

Мистецтво танцю, хореографія, яка має тривалу історію розвитку і набуває значної популярності у наш час, захоплює все більшу чисельність прихильників серед дітей різного віку. Відтак мова заходить не тільки про захоплення танцями, а про формування хореографічної культури, яка є важливою складовою світової художньої культури.

Це зумовлює нашу увагу до низки наукових категорій та розгляду їх сутності. Відтак маємо розглянути їх за таким алгоритмом «культура»,

«хореографія», «хореографічна культура».

Науковці [7, с.15] підкреслюють соціальний характер культури та вказують на

те, що : «Суспільство виробляє різноманітні форми і способи передачі культурних цінностей – вихованням, навчанням, освітою, мовою, традиціями і звичаями».

Нашу увагу привернуло визначення культури, що надано В.Андрущенко [1,с.7]: «Культура – це чітко скерована позиція суспільства, коли саме підпорядкування природи людині в матеріальній і духовній сферах підтримує такий стан суспільства, який гармонізує взаємовідносини людини і природи, з одного боку, а з іншого – забезпечує гармонійну рівновагу соціальних відносин між людьми, їх досить різних матеріальних і духовних цінностей».

Роль культури, хореографічної зокрема, полягає у тому, що вона, як стверджують учені [6, с.10] впливає на характер поведінки, стиль і форми спілкування людей, їх свідомість, духовні потреби, ціннісні орієнтації. Рівень культури визначає подальшу долю людини, ціль її життя.

Для нас важливим є і те, що : «Історично культуру пов'язують з гуманізмом. В основі культури лежить рівень розвитку суспільства і окремої людини»[8,с.7].

Культуру поділяють на форми вираження [2], підгрупи. До їх числа належить і мистецтво [6, с.12]: «процес і сукупний результат людської діяльності, особлива форма суспільної свідомості, що являє собою вираження дійсності в художніх образах. Будучи складовою духовної культури, мистецтво дає можливість людині виявити свої художньо-творчі здібності, утвердитися на рівні самодостатнього суб'єкта. Мистецтво включає в себе всі види художньої творчості. Його суть полягає у чуттєвому вираженні надчуттєвого, воно є також естетичним освоєнням світу в процесі художньої творчості.»

Розглядаючи сутність хореографічної культури нашу увагу привертає проблема взаємодії культури і виховання, яку піднімає у своїй праці П.Кендзьор [5, с.314]. Автор акцентує увагу на тому, що

«культурна сфера проявляється в суспільному житті здебільшого через видовищно-візуальні форми вираження». Науковець підкреслює значення культури у вихованні всебічно і гармонійно розвиненої особистості та становленні та розвитку демократичних і правових суспільних традицій. А ми це екстраполюємо на хореографічну культуру також.

Як бачимо, хореографія, мистецтво танцю становить основу хореографічної культури. Відтак хореографічна культура передбачає знанієву складову, певні знання. А її формування у підлітків у шкільному хореографічному колективі має спиратися на дидактичні принципи, як керівні положення теорії навчання, які: «відображають специфіку предмета з урахуванням фізіологічних і психологічних особливостей віку дітей.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Поняття культури: філософський дискурс на рубежі століть. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія. 2014. Вип. 33. С. 5-9. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2014_33_2
2. Бокань В. Культурологія: Навч. посіб. 3-тє вид., стереотип. К.: МАУП, 2004. 136 С. Бібліогр.: С.131 -133.
3. Закон України «Про освіту» : Відомості Верховної Ради України. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”» : Кабінет Міністрів України від. 2016 р. № 988-р : станом на 22 серп. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p#Text>
5. Кендзьор П. І. Переосмислення сутності поняття "культура" у системі полікультурного виховання особистості [Електронний ресурс]. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2013. Вип. 17(1). С. 309-318.
6. Культурологія [Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. та ін.]; за ред. Т. Б. Гриценко. [2-ге вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
7. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. та доп./За ред. І. І. Тюрменко. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 370 с.
8. Музальов О.О. Культурологія: Навчальний посібник для учнів, студентів, викладачів. Львів: 2012. 185 с.
9. Онофрійчук Л. М., Пахольчак Є. С., Онофрійчук С. О. Розвиток музикальності школярів на заняттях з хореографії. *Scientific journal of National Pedagogical*

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОСТІ МОЛОДШИХ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ХОРОВОГО МИСТЕЦТВА

*Белінська Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Газінська О. В., провідний концертмейстер*

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Духовні цінності є адекватними індикаторами розвиненої особистості, за допомогою яких її визначають. Більш того, особистість володіє цими цінностями як власними якостями. При цьому рівень володіння ними повинен бути таким, щоб можна було їх розвивати в реальній життєдіяльності.

Сучасна система освіти, перебуваючи в стані реформування, не знижує вимог до якості підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Провідне місце посідає диригентсько-хорова підготовка як необхідний складник підготовки учителя-хормейстера, керівника класного і шкільного хору. Здійснюється вона насамперед у класі хорового диригування [1, с. 74].

Поряд із цим важливим фактором у самореалізації майбутнього фахівця є асертивність як здатність відстоювати власну точку зору і при цьому з повагою відноситись до інших, не пригнічуючи та не порушуючи моральних прав іншої людини [2, с. 14].

Проблема розуміння духовності як складного особистісного утворення людини складна і багатоаспектна. Пошуки основ духовності та джерел її зрощення пов'язані зі створенням моделі духовної людини, яка розроблялась видатними філософами, психологами та педагогами минулого. Починаючи з видатних мислителів Стародавньої Греції Платона та Аристотеля, проблема духовності не виключається з актуальних питань наукових дискусій філософів, психологів, педагогів.